

CEES: Otvoreni Balkan – nejasni benefiti, moguće udaljavanje od EU

Crna Gora teži članstvu u Evropskoj uniji (EU) i shodno tom cilju i jasnim benefitima za državu i društvo u cjelini, svoje politike usaglašava sa evropskim. Stoga je u kontekstu inicijative “Otvoreni Balkan”, nejasno kako bi i zašto naša država mogla usaglašavati svoje zakonodavstvo sa državama regiona koje imaju niži stepen usaglašenosti svog zakonodavstva sa evropskim, ili još nijesu otvorile pristupne pregovore.

Kao dobar susjed i odgovoran partner u regionu, Crna Gora učestvuje u regionalnoj saradnji u skladu sa CEFTA sporazumom, a takođe aktivno učestvuje i ispunjava obaveze iz Berlinskog procesa, sve u cilju doprinosa zajedničkoj budućnosti našeg regiona u EU.

S obzirom na gore navedeno, kao i na nepostojanje konkretne cost-benefit analize efekata inicijative “Otvoreni Balkan”, nejasno je zašto bi Crna Gora ulagala resurse u procese koji je najvjerovatnije udaljavaju od njenog glavnog spoljnopolitičkog cilja – integracije u EU.

Iako se u javnosti često pominje da inicijativa “Otvoreni Balkan” donosi ekonomske koristi, ne postoje analize koje to dokazuju, niti koja je to dodata vrijednost ove inicijative u odnosu na Berlinski proces, i mehanizam regionalne saradnje uspostavljen CEFTA sporazumom kojim se osigurava autonomna ekonomska politika svake od zemalja regiona. Stoga je važno da Crna Gora ima jasnu platformu za učešće na predstojećem samitu u Ohridu, kojim neće preuzeti bilo kakve obaveze po pitanju Otvorenog Balkana, a ohrabruje stav Vlade Crne Gore da naša zemlja na navedenom Samitu bude posmatrač.

Inicijativa “Otvoreni Balkan”, pokrenuta je od strane Srbije, Albanije i Sjeverne Makedonije, i ukazuje na težnju ka stvaranju zajedničkog tržišta regiona, što je mnogo veći stepen integracije u odnosu na sadašnju zonu slobodne trgovine reflektovanu kroz CEFTA. Ipak, da inicijativa “Otvoreni Balkan” već sada ima mogućih izazova, pokazuje i to da su za sada bilateralne međudržavne sporazume o pristupanju “Otvorenom Balkanu” potvrdile samo Srbija i Albanija, ali ne i Sjeverna Makedonija, dok ih ne usaglasi domaćim propisima. Ovo je naročito izazovno kada je riječ fitosanitarnim, veterinarskim i propisima o bezbjednosti hrane.

Shodno svemu navedenom, za Crnu Goru je preporučljivo sagledavanje ove i sličnih inicijativa sa dodatnom pažnjom i u skladu sa državnim prioritetima, a najveći je ubrzanje procesa EU integracija. Na ovaj način se ne bi preuzimale međunarodne obaveze koje nemaju jasne benefite za zemlju, ali imaju visoke oportunitetne troškove i dodatno opterećuju ionako ograničene administrativne kapacitete zemlje, usporavajući je tako u pregovorima sa EU.

CENTAR ZA EKONOMSKE I EVROPSKE STUDIJE